

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4To/8/2018
Identifikačné číslo spisu:	9518100078
Dátum vydania rozhodnutia:	30.09.2019
Meno a priezvisko:	JUDr. Štefan Harabin
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2019:9518100078.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Štefana Harabina a sudcov JUDr. Pavla Farkaša a JUDr. Dany Wänkeovej na verejnom zasadnutí 30. septembra 2019 v trestnej veci proti obžalovanému Mgr. V. J., pre zločin prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1, 2 Tr. zák., vedenej na Špecializovanom trestnom súde, pracovisko Banská Bystrica pod sp. zn. BB-5T/4/2018, o odvolaní obžalovaného a prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky proti rozsudku Špecializovaného trestného súdu z 11. mája 2018, sp. zn. BB-5T 4/2018, takto

rozhodol:

I. Podľa § 321 ods. 1 písm. e), 2 Tr. por. z r u š u j e s a napadnutý rozsudok vo výroku o treste a spôsobe jeho výkonu.

II. Na podklade § 322 ods. 3 Tr. por. sa obžalovaný Ing. V. J., nar. XX. K. XXXX v S., trvale bytom P. XXX/XX, I.,

o d s u d z u j e :

Podľa §§ 329 ods. 2, 39 ods. 1, 3 písm. d), 38 ods. 2, 3, 36 písm. j), l), Tr. zák. na trest odňatia slobody tridsať mesiacov.

Podľa § 51 ods. 1, za podmienok uvedených v § 49 ods. 1 písm. a) Tr. zák. mu výkon trestu odňatia slobody podmiennečne odkladá a zároveň ukladá probačný dohľad nad jeho správaním v skúšobnej dobe.

Podľa § 51 ods. 2 Tr. zák. mu určuje skúšobnú dobu päť rokov.

Podľa § 51 ods. 4 písm. g) Tr. zák. obžalovanému ukladá povinnosť spočívajúcu v príkaze podrobiť sa v súčinnosti s probačným a mediačným úradníkom súdu výchovnému programu, ktorého súčasťou bude počas skúšobnej doby účasť ako verejnosť na hlavnom pojednávaní konanom pred Špecializovaným trestným súdom v Pezinku, v trestnej veci korupcie podľa §§ 328 až 336b Tr. zák., a to od samého začiatku hlavného pojednávania až do vyhlásenia rozsudku.

Podľa § 61 ods. 1, 2 Tr. zák. ukladá obžalovanému aj zákaz činnosti vykonávať zamestnania, povolania alebo funkcie zamestnania, povolania alebo výkonu funkcie v orgánoch verejnej moci na dobu štyri roky.

III. Podľa § 319 Tr. por. odvolanie prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry

Odôvodnenie

Špecializovaný trestný súd, pracovisko Banská Bystrica rozsudkom z 11. mája 2018, sp. zn. BB-5T/4/2018, uznal obžalovaného za vinného zo zločinu prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1, ods. 2 Tr. zák., na skutkovom základe, že

26. októbra 2017 v čase okolo 11.45 hod v Bratislave - Petržalke na parkovisku pred obchodným centrom TPD na Farského ulici č. 3570/26 ako príslušník Policajného zboru služobne zaradený vo funkcii vyšetrovateľa 4. oddelenia vyšetrovania odboru kriminálnej polície Okresného riaditeľstva PZ Bratislava V inicioval stretnutie s Q. Q., ktorého požiadal, aby mu sprostredkoval finančný úplatok vo výške 10.000 eur, ktorú sumu na jeho námietky o vysokej výške znížil na sumu 5.000 eur a to od D. I. P., štátneho občana Belgického kráľovstva, ktorý bol konateľom zaniknutej spoločnosti F., s.r.o., O. za to, že v trestnej veci vedenej pod ČVS: ORP-23/4-VYS-B5-2012, ktorú ako vyšetrovateľ mal pracovne priradenú ukončí trestné stíhanie v prospech menovaného konateľa, pričom dňa 13. novembra 2017 o 12.13 hod po predchádzajúcej dohode prišiel za Q. Q. do jeho zamestnania v Bratislave - Petržalke na Kopčianskej ulici č. 92, kde na 3. poschodí budovy v kancelárii č. 309, prevzal od neho požadovanú hotovosť vo výške 5.000 eur, zároveň mu ukázal kópiu uznesenia o zastavení trestného stíhania v uvedenej veci, následne bol zadržaný policajtmi.

Uložený mu bol v zmysle §§ 329 ods. 2, 39 ods. 1, ods. 3 písm. d), 38 ods. 2, 3, 36 písm. j), l), n) Tr. zák. trest odňatia slobody tridsať mesiacov. Podľa § 48 ods. 2 písm. a) Tr. zák. bol na výkon trestu zaradený do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom strázenia. V zmysle § 61 ods. 1, 2 Tr. zák. súd obžalovanému uložil zákaz činnosti vykonávať zamestnania, povolania alebo funkcie v orgánoch verejnej moci na štyri roky.

Proti rozsudku podal odvolanie prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „prokurátor ÚŠP GP SR“) do zápisnice o hlavnom pojednávaní proti výroku o treste. Nesúhlasil s výmerou uloženého trestu odňatia slobody v zmysle § 329 ods. 2 Tr. zák. a žiadal uložiť trest najmenej päť rokov, so zaradením do ústavu s minimálnym stupňom strázenia. Z rozsudku nie je zrejмый dôvod mimoriadneho zníženia trestu pod zákonom ustanovenú trestnú sadzbu. Súd neuvádza mimoriadne okolnosti v zmysle § 39 Tr. zák., len konštatuje, že trest 5 rokov by bol neprimerane prísny. Pomermi páchatel'a sú jeho rodinné a osobné pomery, existujúce v čase rozhodovania o treste, nepriaznivý zdravotný stav, starostlivosť o početnú rodinu, kde je jediným živiteľom a podobne. Takéto či iné výrazné okolnosti umožňujúce postup podľa § 39 ods. 1 Tr. zák. neboli zistené. Priznanie sa k skutku, oľutovanie či vedenie riadneho života mechanicky nemožno považovať za okolnosti podľa § 39 ods. 1 Tr. zák. Mimoriadne zníženie trestu možno aplikovať len pri ojedinelých, výnimočných či mimoriadnych okolnostiach. Obžalovaný ako dlhoročný vyšetrovateľ, ktorý má byť vzorom pri dodržiavaní zákonov sám vyhľadal svedka - agenta, cez ktorého žiadal úplatok, ktorý si následne vyzdvihol v kancelárii svedka. Vlastným pričinením sa pripravil o prácu a pravidelný finančný príjem. Zjednocujúce stanovisko Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. 44 (5/2017), podľa ktorého môže súd po prijatí vyhlásenia o vine postupovať analogicky podľa § 39 ods. 2 písm. d), 4 Tr. zák. nie je obligatórne, nemožno ho chápať tak, že súd musí ukladať trest pod zákonnú dolnú hranicu trestnej sadzby. Nedá sa preceňovať ani priznanie obžalovaného a izolovane z neho vyvodzovať nutnosť mimoriadneho zníženia pod zákonom stanovenú trestnú sadzbu. Navrhol napadnutý rozsudok zrušiť a rozsudkom uložiť nepodmienečný trest odňatia slobody najmenej päť rokov so zaradením do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom strázenia a trest zákazu výkonu funkcie v orgánoch verejnej moci na štyri roky.

Rozsudok ŠTS vo výroku o treste napadol odvolaním aj obžalovaný, lebo uložený trest je neprimerane prísny. Žiadal výkon trestu podmiennečne odložiť, uložiť probačný dohľad, určiť skúšobnú dobu päť

rokov a uložiť povinnosť podrobiť sa programu sociálneho výcviku alebo iného výchovného programu. Poukázal na nulovú toleranciu záujemcov o povolanie v štátnej službe a uloženie trestu zákazu činnosti preto nemá význam, alternatívne navrhol peňažný trest. Výtkol súdu, že pri uložení nepodmienečného trestu odňatia slobody poukázal len na závažnosť trestnej činnosti z hľadísk individuálnej a generálnej prevencie. Podmienečné odsúdenie vychádza z predpokladu, že už samotné trestné stíhanie páchatel'a, negatívne zhodnotenie jeho osoby a činu a hrozba eventuálneho výkonu trestu môžu mať z hľadiska individuálnej a generálnej prevencie účinky nepodmienečného trestu odňatia slobody. Prosil o preukázanie dôvery a možnosť osvedčiť sa v skúšobnej dobe podmienečného odsúdenia. Trestné stíhanie, negatívne vyhodnotenie jeho osoby, hanba pred kolegami z práce, susedmi a jeho maloletými deťmi sú preňho najväčším trestom. Ku skutku sa priznal, prehlásil, že sa za spáchanie skutku hanbí, išlo výlučne o excés otca dvoch detí, ktorý sa ocitol v zúfalej situácii. Navrhol odvolaniu vyhovieť a rozsudkom vo veci sám rozhodnúť uložením trestu odňatia slobody, ktorého výkon podmienečne odloží a stanoví nad jeho správaním v skúšobnej dobe dohľad probačného a mediačného pracovníka, za súčasného uloženia ďalších povinností a obmedzení v skúšobnej dobe.

Podľa § 317 ods. 1 Tr. por. ak nezamietne odvolací súd odvolanie podľa § 316 ods. 1 alebo nezruší rozsudok podľa § 316 ods. 3, preskúma zákonnosť a odôvodnenosť napadnutých výrokov rozsudku, proti ktorým odvolateľ podal odvolanie, ako i správnosť postupu konania, ktoré im predchádzalo. Na chyby, ktoré neboli odvolaním vytýkané, prihliadne len vtedy, ak by odôvodňovali podanie dovolania podľa § 371 ods. 1 Tr. por.

Najvyšší súd postupom uvedeným v citovanom ustanovení zistil, že odvolania proti rozsudku špecializovaného trestného súdu podali procesné strany k tomu oprávnené, proti výrokom, voči ktorým odvolanie podať mohli, pričom tak urobili v lehote ustanovenej zákonom.

Podľa Tr. zák.

§ 39

ods. 1 ak súd vzhľadom na okolnosti prípadu alebo vzhľadom na pomery páchatel'a má za to, že by použitie trestnej sadzby ustanovenej týmto zákonom bolo pre páchatel'a neprimerane prísne a na zabezpečenie ochrany spoločnosti postačuje aj trest kratšieho trvania, možno páchatel'ovi uložiť aj trest pod dolnú hranicu trestu ustanoveného týmto zákonom.

ods. 3 písm. d) Tr. zák. pri ukladaní trestu pod zákonom ustanovenú trestnú sadzbu však súd nesmie uložiť trest odňatia slobody kratší ako dva roky, ak je v osobitnej časti tohto zákona dolná hranica trestnej sadzby trestu odňatia slobody aspoň päť rokov.

Polahčujúca okolnosť v zmysle § 36 písm. l) Tr. zák. predpokladá okrem priznania sa páchatel'a aj úprimné oľutovanie trestného činu. Či k takému oľutovaniu došlo, je potrebné posúdiť podľa konkrétnych okolností prípadu, vrátane procesných prejavov páchatel'a (v postavení obžalovaného) po prijatí vyhlásenia o uznaní viny podľa § 257 ods. 1 písm. b), c) Tr. por. (najmä pri využití práva záverečnej reči a posledného slova).

Analógia je pri aplikácii Trestného zákona neprípustná v zmysle rozširovania podmienok trestnosti činu nad rámec zákona. V iných smeroch je prípustná, ak v prospech páchatel'a odstraňuje medzeru v zákone a zodpovedá zmyslu a významu riešenej otázky vo vzťahu k analogicky použitému ustanoveniu.

Ak možno páchatel'ovi trestného činu pri uzavretí a schválení dohody o vine a treste mimoriadne znížiť trest podľa § 39 ods. 2 písm. d), 4 Tr. zák., čiže v situácii vopred dohodnutého trestu, možno (ale nie obligatórne) naposledy označené ustanovenie per analogiam a pri použití argumentu a minori ad maiorem (od menšieho k väčšiemu) použiť aj v prípade uznania viny podľa § 257 ods. 1 písm. b), c) Tr. por. (po prijatí takého vyhlásenia súdom), keďže páchatel' (procesne ako obžalovaný) neodvolateľne prijal všetky právne účinky uznania viny (dokonca) bez toho, aby bolo akýmkoľvek spôsobom predznamenané

rozhodnutie súdu o druhu a výške uloženého trestu (R 44/2017).

Okolnosťami prípadu sú všetky skutočnosti, ktoré majú vplyv na posúdenie povahy, charakteru a závažnosti trestného činu, vrátane možnosti nápravy páchatelia. Mimoriadne zníženie trestu odňatia slobody možno odôvodniť aj okolnosťami, ktoré sú znakom príslušnej skutkovej podstaty trestného činu, pokiaľ ich význam alebo intenzita, ktorou boli naplnené, výraznejšie vybočujú z obvyklých prípadov takých trestných činov, a preto odôvodňujú zhovievavejší prístup pri ukladaní trestu. Okolnosťami prípadu však môžu byť aj také okolnosti, ktoré nie sú nevyhnutnou súčasťou skutkovej podstaty, pokiaľ sa v danej kvalite a kvantite pravidelne nevyskytujú.

Pomery páchatelia sa týkajú jeho osobnostného hodnotenia. Ide teda o okolnosti, ktoré charakterizujú osobu páchatelia ako objekt trestu, a tiež okolnosti, pre ktoré je rovnaký trest pre rôznych páchatelov rôzne citelný. Ich význam pre mimoriadne zníženie trestu odňatia slobody sa zhodnotí podobne ako význam okolností prípadu. Z hľadiska tohto ustanovenia sa vyžaduje, aby išlo o pomery takého charakteru, z ktorých je zjavné, že trest odňatia slobody uložený v rámci zákonnej trestnej sadzby by páchatel pociťoval podstatne citelnejšie ako iní páchatelia. V podstate sa hodnotia rodinné a osobné pomery, ktoré existujú až v čase rozhodovania o treste (napr. majetkové pomery páchatelia, jeho zdravotný stav a jeho rodiny, starostlivosť o početnú rodinu, tehotenstvo a pod.).

Za pomery páchatelia odôvodňujúce postup podľa tohto ustanovenia možno považovať viac významných pohľadujúcich okolností pri nedostatku priťažujúcich okolností, vážnu chorobu páchatelia, závislosť mnohopočetnej rodiny od jeho zárobku, stav zníženej pričetnosti a podobne.

Odvolací súd zo spisu zistil, že prvostupňový súd vzhľadom na prijaté vyhlásenie obžalovaného o vine podľa § 257 ods. 5, 7 Tr. por. vyhlásil, že dokazovanie v rozsahu priznania ku skutku nevykoná a vykoná len dokazovanie k výrokom o treste a ochrannom opatrení. Pri úvahách o druhu a výmere trestu súd postupoval v zmysle § 34 Tr. zák. a prihliadol na to, že skutok bol spáchaný v súvislosti s plnením pracovných povinností odvolateľa ako príslušníka Policajného zboru vo funkcii vyšetrovateľa, ktorý zneužil svoje pracovné postavenie na to, aby pri plnení služobných povinností požiadal o úplatok 10.000,- eur, a tento neskôr znížil na sumu 5.000,- eur, pričom hotovosť v tejto výške prevzal s tým, že trestné stíhanie v pridelenej trestnej veci ukončí v prospech páchatelia.

Súd prvého stupňa pri úvahách o výške trestu zohľadnil osobné pomery obžalovaného, ktorý doposiaľ nemal žiadne vážne disciplinárne previnenie v zamestnaní a išlo o prvotný exces pri inak vzornom výkone služby policajta. Následkom trestnej činnosti, vedenému trestnému stíhaniu a prepusteniu zo zamestnania došlo k rozpadu manželstva, obžalovaný prišiel o trvalé bydlisko, výrazne sa znížili jeho príjmy, došlo k osobnému bankrotu. Zamestnal sa ako operátor výroby, z ktorého dôvodu bol názoru, že použitie trestnej sadzby ustanovenej zákonom v rozmedzí od päť do dvanásť rokov by bolo pre neho neprimerane prísne a pre zabezpečenie ochrany spoločnosti z hľadiska individuálnej, ako aj generálnej prevencie postačuje uloženie trestu odňatia slobody kratšieho trvania. S poukazom na závažnosť trestnej činnosti vylúčil možnosť podmieneného odkladu trestu odňatia slobody.

Odvolací súd považuje za správny a zákonný postup prvostupňového súdu, ktorý v rozsudku stručne a výstižne odôvodnil v čom vzhliadol okolnosti prípadu a pomery páchatelia, zakladajúce dôvod na mimoriadne zníženie trestu a uloženie trestu pod dolnú hranicu trestu ustanovenú trestným zákonom v zmysle § 39 ods. 1, 3 písm. d) Tr. zák. Išlo o výnimočný a ojedinelý exces obžalovaného, ktorý si do spáchania činu vzorne plnil svoje služobné povinnosti vyšetrovateľa kriminálnej polície, v ktorej bol kontinuálne pozitívne hodnotený, najmä pre jeho analytické schopnosti pri dokumentovaní náročných skutkov. Udelené mu boli disciplinárne odmeny - peňažný dar za príkladné plnenie služobných povinností, rešpektoval uložené príkazy a pokyny nadriadených. Prvostupňový súd pri aplikácii ustanovenia o mimoriadnom znížení trestu podľa § 39 Tr. zák. tiež správne poukázal aj na osobné pomery odvolateľa, ktorý bol v dôsledku trestnej činnosti prepustený zo služobného pomeru, činu sa dopustil z dôvodu nepriaznivej majetkovej situácie, pretože sa mu rozpadlo manželstvo, prišiel o trvalé bydlisko, z ktorého dôvodu žil v ubytovni, bol naňho vyhlásený osobný bankrot a došlo k výraznému

zniženiu jeho príjmov, pričom má vyživovaciu povinnosť k dvom maloletým deťom. Apelačný súd je toho názoru, že vzhľadom na aplikáciu § 39 ods. 1, 3 písm. d) Tr. zák. prvostupňový súd dostatočne odôvodnil splnenie predpokladov na mimoriadne zníženie trestu odňatia slobody. Pomermi páchatel'a odôvodňujúcimi postup podľa § 39 Tr. zák. je potrebné rozumieť aj viac poľahčujúcich okolností (§ 36 písm. j), písm. l) Tr. zák.) pri nedostatku priťažujúcich okolností, pričom obžalovaný sa už v prípravnom konaní k spáchaniu skutku priznal a opakovane sa aj pred prvostupňovým súdom vyjadril, že sa za jeho spáchanie hanbí.

Odvolací súd však považuje nepodmienečný trestu odňatia slobody uložený prvostupňovým súdom vo výmere tridsať mesiacov za neprimerane prísny, z ktorého dôvodu o uloženom treste podľa §§ 321 ods. 1 písm. d), 2, 322 ods. 3 Tr. por. rozhodol tak, že obžalovanému výkon nepodmienečného trestu podľa § 49 ods. 1 písm. a), § 51 ods. 1, 2 Tr. zák. podmienične odložil, za súčasného uloženia probačného dohľadu a určil skúšobnú dobu päť rokov. Napokon obžalovanému v rámci výchovného programu podľa § 51 ods. 4 písm. g) Tr. zák. uložil povinnosť spočívajúcu v príkaze podrobiť sa v súčinnosti s probačným a mediačným úradníkom súdu výchovnému programu, ktorého súčasťou bude počas skúšobnej doby účasť ako verejnosť na hlavnom pojednávaní konanom pred Špecializovaným trestným súdom v Pezinku, v trestnej veci korupcie podľa §§ 328 až 336b Tr. zák., a to od samého začiatku hlavného pojednávania až do vyhlásenia rozsudku.

Apelačný súd je toho názoru, že vzhľadom na prístup obžalovaného k trestnému stíhaniu, jeho priznanie, podmieničný trest odňatia slobody dostatočne splní úlohu tak generálnej, ako aj individuálnej prevencie a zabezpečí ochranu spoločnosti pred páchatel'om a pre odvolateľa vytvorí dostatočné podmienky, aby viedol riadny život. Osoba páchatel'a, jeho doterajší život a prostredie, kde žije a pracuje a okolnosti prípadu opodstatnene odôvodňujú záver, že na zabezpečenie ochrany spoločnosti a nápravy obžalovaného výkon trestu odňatia slobody nie je nevyhnutný. Najvyšší súd pri rozhodnutí o podmieničnom odklade výkonu trestu zohľadnil i skutočnosť, že inkriminované trestné stíhanie, v súvislosti s ktorým obžalovaný požiadal o sprostredkovanie finančného úplatku vo výške 5.000,- eur, bolo ukončené tak, že uznesením vyšetrovateľa PZ Okresného riaditeľstva z 29. januára 2018, ČVS: ORP-23/4-VYS-B5-20X2 DMR, bolo podľa § 215 ods. 1 písm. a), 4 Tr. por. trestné stíhanie vedené pre pokračovací zločin neodvedenia dane a poistného podľa § 277 ods. 1, ods. 3 Tr. zák. pre skutok 1) spáchaný neznámym páchatel'om vystupujúcim v mene spoločnosti v tom čase F. zastavené, lebo sa nestal skutok, pre ktorý bolo vedené trestné stíhanie, ďalej podľa § 197 ods. 1 písm. d) Tr. por. vec podozrenia zo spáchania pokračovacieho zločinu neodvedenia dane a poistného podľa § 277 ods. 1, 3 Tr. zák. pre skutok 2) spáchaný taktiež neznámym páchatel'om vystupujúcim v mene spoločnosti v tom čase F. vyšetrovateľ PZ odmietol, lebo nebol dôvod na začatie trestného stíhania ani na postup podľa § 197 ods. 2 Tr. por., ďalej podľa § 215 ods. 1 písm. a), 4 Tr. por. trestné stíhanie vedené pre pokračovací zločin neodvedenia dane a poistného podľa § 277 ods. 1, 3 Tr. zák. pre skutok 3) spáchaný neznámym páchatel'om vystupujúcim v mene spoločnosti v tom čase F. zastavil, lebo skutok nebol trestným činom a nebol dôvod na postúpenie veci a napokon podľa § 197 ods. 1 písm. d) Tr. por. vec podozrenia zo spáchania pokračovacieho zločinu nezaplattenia dane a poistného podľa § 278 ods. 1, 3 Tr. zák. pre skutok uvedený v bode 4), ktorý mal byť spáchaný totožným neznámym páchatel'om odmietol, lebo nebol dôvod na začatie trestného stíhania ani na postup podľa § 197 ods. 2 Tr. por.

Apelačný súd napokon prihliadol aj na skutočnosť, že obžalovaný je žiteľom dvoch maloletých detí a nemohol by si plniť vyživovaciu povinnosť určenú vo výške dvakrát po 250,- eur mesačne. Odvolateľ je postavený mimo výkon štátnej služby a jeho rodina by na dobu výkonu trestu odňatia slobody stratila jedného zo žiteľov, čo je v rozpore s § 34 ods. 3 Tr. zák. Napokon tiež zohľadnil výrazne zhoršený zdravotný stav obžalovaného, pretože v zmysle predloženej zdravotnej dokumentácie utrpel úraz mozgu a absolvoval s tým súvisiacu operáciu a čaká na histologické výsledky. Nemohol opomenúť ani to, že od spáchania skutku uplynuli takmer dva roky a nie vinou obžalovaného, ktorý okrem priznania a oľutovania trestnej činnosti, od samého začiatku príkladne spolupracoval s OČTK a uľahčoval ich prácu, sa neskončilo trestné konanie v krátkom čase, aby nástup do výkonu trestu odňatia slobody mohol splniť okamžitú represívnu funkciu.

Logicky potom z tých istých dôvodov musel najvyšší súd odvolanie prokurátora ÚŠP GP SR podľa § 319 Tr. por. zamietnuť.

Na podklade konštatovaného odvolací súd rozhodol tak, ako je vyjadrené v enunciiate rozsudku.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku riadny opravný prostriedok nie je prípustný.